

KIRKENS AREALER CHURCH LANDS

Keld Jensen

Nr. 02, januar 2025

No. 02, January 2025

Kirkens arealer

En gang var kirken den store jordbesidder i kongeriget Danmark. Biskopper og klostre tog også godt for sig af jordene i de østhimmerlandske sogne. I første halvdel af 1500-tallet besad kirkens mænd elleve af de 32 store godser i landsdelen. Godserne besad også de lokale landsbyer, hvor lokale bønder måtte betale tiende til kirken for at kunne få lov til at drive godsernes fæstegårde.

I 1534 faldt biskoppernes dominans pludselig bort. Først oplevede de, at mange af de store godser blev plyndret og brændt ned af oprørske bønder under borgerkrigen Grevens Fejde. Efterfølgende blev reformationen gennemført, hvor den katolske kirke og dens biskopper blev fjernet og retsforfulgt.

I dag ejer den danske folkekirke fortsat jorder i Østhimmerland. I hvert enkelt sogn er der en eller flere kirker med omkringliggende kirkegård, og desuden ejer kirken andre arealer i mange af de østhimmerlandske sogne.

I Kongerslev ejer kirken i dag foruden kirken og den omkringliggende kirkegård også en præstegård. Syd for byen ejer kirken også det fredede areal Kongerslev Præstegårdshede. Endelig ejer kirken nogle markjorder i landsbyens udkant.

Ugens billeder er fra vinterdage med frost i den smukke præstegårdshede.

Det første kort viser de større godser, som kirken ejede i første halvdel af 1500-tallet. De skraverede ejerlav er helt eller delvist ejet af de gejstlige embeder i første halvdel af 1500-tallet (50-95 procent ejerskab). De grønne punkter angiver større godser ejet af kirken. Kirken omfatter her som begreb både ejerskab af daværende katolske biskopper og klostre.

Det andet kort viser kirkernes arealer i Østhimmerland i dag.

Kilder til kortmateriale:

Diverse grundkortmaterialer: Dataforsyningen, januar 2025.

Oplysninger om kirkens arealer i dag: DMP Catalogue Plugin, januar 2025.

Oplysninger om kirkens arealer i 1500-tallet: Hans Henrik Appel: At være almuens mægtig, Landbohistorisk Selskab, 1991.

Ejelavsgrenser: Dam, Peder (2004).

Church lands

At one time, the church was the largest landowner in the Kingdom of Denmark. Bishops and monasteries also claimed to significant tracts of land in the parishes of East Himmerland. In the first half of the 1500s, church officials owned eleven of the 32 large estates in the region. These estates also controlled the local villages, where peasant farmers were required to pay tithes to the church to be allowed to lease and cultivate the estates' tenant farms.

In 1534, the dominance of the bishops suddenly ended. First, many of the large estates were looted and burned by rebellious peasants during the civil war known as Grevens Fejde (the Count's Feud). Subsequently, the Reformation was implemented, during which the Catholic Church and its bishops were removed from power and prosecuted.

Today, the Danish National Church (Folkekirken) still owns land in East Himmerland. In each parish, there is one or more churches with surrounding cemeteries, and in many of the East Himmerland parishes, the church also owns other areas of land.

In Kongerslev, the church today owns not only the church and the surrounding cemetery but also a rectory. South of the town, the church owns the protect-

ed heathland known as Kongerslev Præstegårdshede. Additionally, the church owns some farmland on the outskirts of the village.

This week's pictures are from winter days with frost on the beautiful heathland by the rectory.

The first map shows the larger estates owned by the church in the first half of the 1500s. The shaded parishes indicate cadastral districts entirely or partially owned by ecclesiastical offices during that period (with 50-95 per cent ownership). The green dots indicate larger estates owned by the church. The term "church" here refers to the ownership of the then-Catholic bishops and monasteries.

The second map shows the church's landholdings in East Himmerland today.

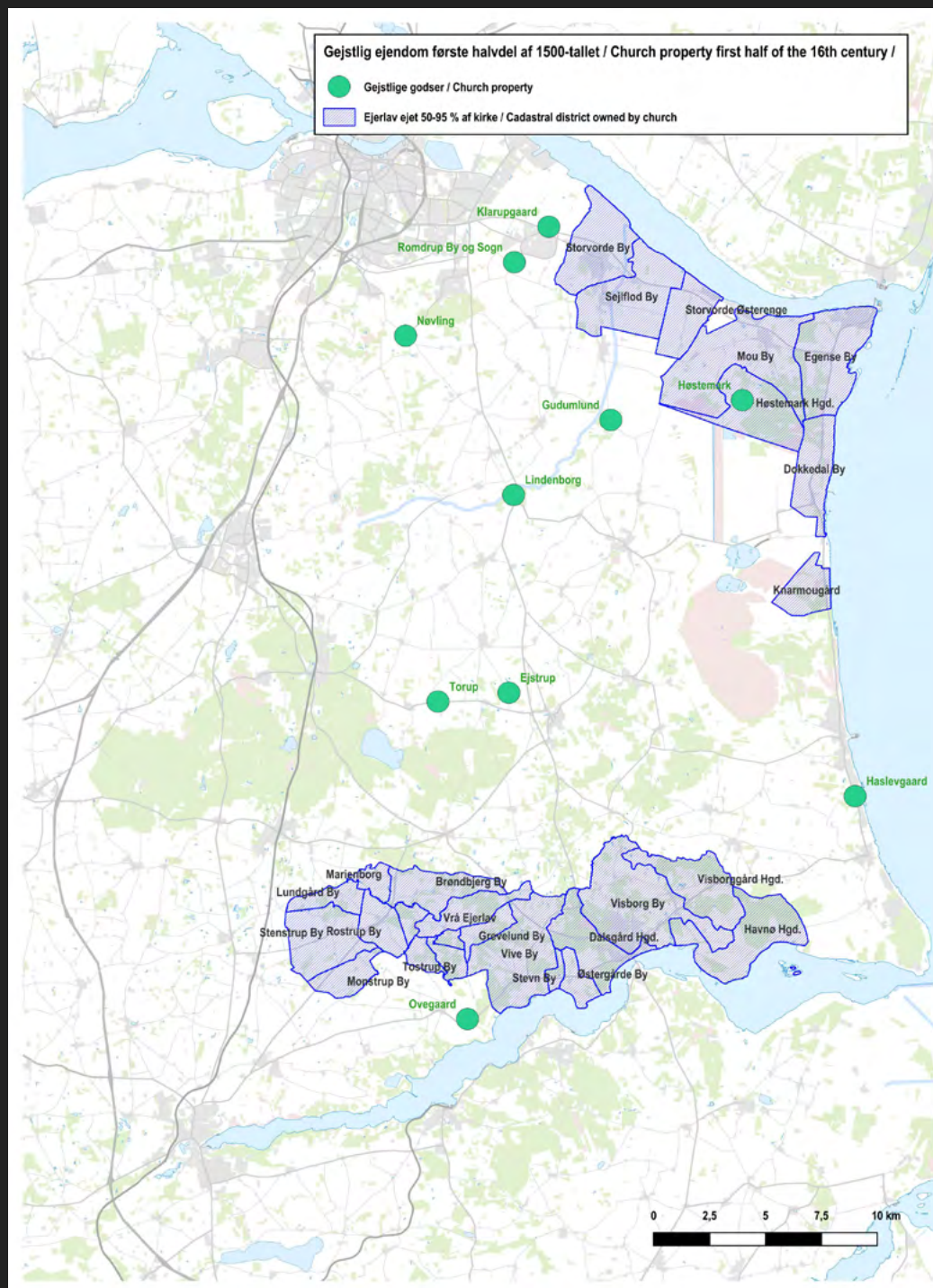
Sources for Map Data:

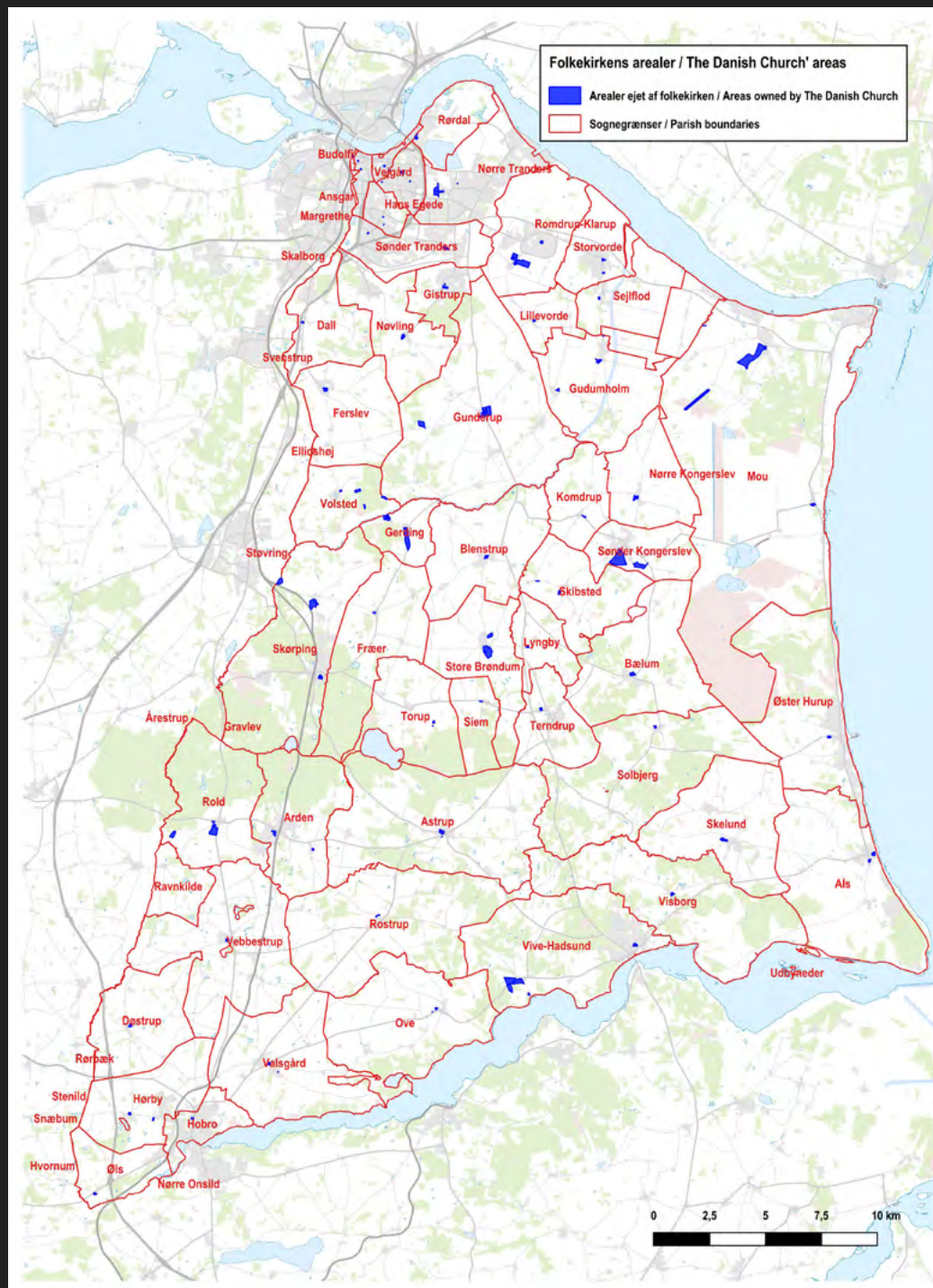
Various base map materials: Dataforsyningen, January 2025.

Information on current church lands: DMP Catalogue Plugin, January 2025.

Information on church lands in the 1500s: Hans Henrik Appel, At være almuen mægtig ("To Be Mighty over the Peasantry"), Landbohistorisk Selskab, 1991.

Cadastral district boundaries: Dam, Peder (2004).

Kongerslev Præstegårdshede, december 2008

Kongerslev Præstegårdshede, December 2008

Kongerslev Præstegårdshede, december 2008

Kongerslev Præstegårdshede, December 2008

Kongerslev Præstegårdshede, december 2008

Kongerslev Præstegårdshede, December 2008

Kongerslev Præstegårdshede, december 2008

Kongerslev Præstegårdshede, December 2008

Kongerslev Præstegårdshede,
december 2008

Kongerslev Præstegårdshede,
December 2008

Kongerslev Præstegårdshede, december 2008

Kongerslev Præstegårdshede, December 2008

Kongerslev Præstegårdshede, december 2008

Kongerslev Præstegårdshede, December 2008

Kongerslev Præstegårdshede, december 2008

Kongerslev Præstegårdshede, December 2008

Kongerslev Præstegårdshede,
december 2008

Kongerslev Præstegårdshede,
December 2008

Kongerslev Præstegårdshede,
december 2008

Kongerslev Præstegårdshede,
December 2008

Kongerslev Præstegårdshede, december 2008

Kongerslev Præstegårdshede, December 2008

Kongerslev Præstegårdshede, december 2008

Kongerslev Præstegårdshede, December 2008

Kongerslev Præstegårdshede, december 2008

Kongerslev Præstegårdshede, December 2008

Kongerslev Præstegårdshede, december 2008

Kongerslev Præstegårdshede, December 2008

Kongerslev Præstegårdshede, december 2008

Kongerslev Præstegårdshede, December 2008

Kongerslev Præstegårdshede,
december 2008

Kongerslev Præstegårdshede,
December 2008

Kongerslev Præstegårdshede,
december 2008

Kongerslev Præstegårdshede,
December 2008

Kongerslev Præstegårdshede,
december 2008

Kongerslev Præstegårdshede,
December 2008

Kongerslev Præstegårdshede, december 2008

Kongerslev Præstegårdshede, December 2008

KOLOFON

Ugens foto: Kirkens arealer
Af Keld Jensen

PDF Version 1
Oprindeligt publiceret januar 2025

Alle billeder og tekst © 2025 Keld Jensen

COLOPHON

Photo of the week: Church lands
By Keld Jensen

PDF Version 1
Originally Published January 2025

All images and text © 2025 Keld Jensen